

Alþingi
Erindi nr. P 138/2745
komudagur 8.6.2010

Jafnréttisstofa

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Akureyri 4. júní 2010.

Efni: umsögn um frumvarp til laga um breytingar á barnaverndarlögum nr. 80/2002, með síðari breytingum, 557. mál, þskj. 947.

Með tölvubréfi, dags. 14. maí 2010, óskaði félags- og tryggingamálanefnd eftir umsögn Jafnréttisstofu um frumvarp til laga um breytingar á barnaverndarlögum nr. 80/2002, með síðari breytingum, 557. mál, þskj. 947. Umsögn Jafnréttisstofu er hér fyrir neðan.

Almennt um frumvarpið:

Jafnréttisstofa fagnar því að fram séu komnar tillögur sem miða að því að bæta og styrkja stöðu barna enn frekar en nú er gert og að staða viðkomandi stjórnvalda sér gerð skýrari og kveðið nánar á um það hvað tilheyrir ríki og sveitarfélögum. Allt miðar það að því að tryggja sem best stöðu og aðbúnað barna. Jafnréttisstofa telur þó að ekki sé heppilegt, með vísan til almennra reglna um góða stjórnarsýsluhætti, að takmarka svo mjög kæruehimildir varðandi ákvarðanir barnaverndarnefnda sem lagt er til í frumvarpinu.

Jafnréttisstofa einskorðar umsög sína við þau ákvæði sem tengjast stöðu foreldra, enda tengjast þau ákvæði mest starfsemi Jafnréttisstofu eins og hún er skilgreind akv. jafnréttislögum nr. 10/2008.

Um 6. gr. frumvarpsins:

Þar er lagt til að fjallað verði með skýrari hætti um tilkynningarskyldu vegna þunguðra kenna en gert er í núgildandi lögum. Því er bætt við að tilkynningarskyldan nái til þess þegar þunguð kona er beitt ofbeldi. Jafnréttisstofa fagnar því að sérstaklega verði nú kveðið á um tilkynningarskyldu þegar þunguð kona er beitt ofbeldi, en rannsóknir benda til þess að hættan á ofbeldi aukist á meðgöngu. (Ingólfur V. Gíslason (2009) *Ofbeldi í nánum samböndum*, bls. 46.)

Jafnréttisstofa leggur jafnframt til að bætt verði inn í setninguna „...eða með því að þunguð kona er beitt ofbeldi, eða ef ástæða er til að ætla að þunguð kona sé beitt ofbeldi...“. Með því að bæta þessu við er heilsa bæði hins ófædda barns og móður vernduð með tryggari hætti en það sem segir nú í frumvarpstextanum.

Um 16. gr. frumvarpsins:

Lagt er til að ný málsgrein bætist við 33. gr. laganna um það að val barnaverndarnefndar á aðila sem tekur að sér að annast barn sem er vistað utan heimilis skv. ákvæðum barnaverndarlaga sé ekki

kæranlegt til kærunefndar barnaverndarmála eða annars stjórnvalds. Ein undantekning er á þessu, sjá hér síðar.

Jafnréttisstofa er efins um þá leið sem lögð er til í frumvarpinu, þ.e. að það verði ekki hægt að kæra ákvarðanir barnaverndarnefnda um val á aðila/aðilum sem barn skal vistast hjá þegar það er vistað utan heimilis. Almenna reglan í stjórnslunni er sú að ákvarðanir séu kæranlegar og er það til að tryggja betur réttarstöðu allra aðila sem hlut eiga að máli og hagsmuna hafa að gæta. Hér getur það sérstaklega átt við um foreldra og aðra nákomna. Segja má að það að ákvörðun sé kæranleg geti jafnframt haft þau áhrif að ákvarðanir barnaverndarnefnda séu vandaðar ennþá frekar, enda markmiðið með því að hafa ákvarðanir stjórnvalda almennt kæranlegar til æðra stjórnvalds að stulað að því að ákvarðanir verði réttar. (Páll Hreinsson (1994) *Stjórnsluréttur*, bls. 251.

Jafnréttisstofa leggur til að þessi grein verði felld út úr frumvarpinu og kæruleiðin verði áfram möguleg.

Um b. lið 34. gr. frumvarpsins:

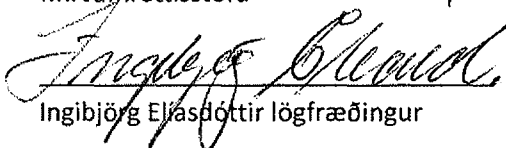
Hér er fjallað um réttarstöðu foreldris sem barn býr ekki hjá þegar forsjá er samelginleg og foreldri sem barn býr hjá afsalar sér umsjá eða úrskurðað er um að barn skuli vistast tímabundið utan heimilis. Barnaverndarnefnd metur þá hvort hitt foreldrið, sem einnig fer með forsjá, sé besti kosturinn. Kveðið er á um að það að foreldri sem hefur óskað eftir umsjá barns og fær hana ekki getið kært til kærunefndar barnaverndarmála.

Jafnréttisstofa veltir því upp hér hvort ekki sé eðlilegt að meginreglan sé sú að foreldrið sem fer með forsjána, þótt barn hafi ekki verið með lögheimili hjá því foreldri, fái umsjána og/eða barn sé vistað hjá því foreldri. Það skýtur nokkuð skökku við að barnaverndarnefnd þurfi sérstaklega að meta hæfi foreldris sem hvort eð er fer með forsjá barns. Jafnréttisstofa leggur til að það verði skoðað gaumgæfilega hvort ekki sé heppilegra að reglan verði efnislega eins og Jafnréttisstofa bendir á.

Í ákvæðinu er ekkert fjallað um s töðu barna og foreldra sem er mjög algeng, en það er sú staða að börn búi til jafns hjá báðum foreldrum. Ef staðan er þannig þá hlýtur að vera eðlilegt að hitt foreldrið, sem hvorki afsalar sér umsjá, né úrskurðað er um að barn skuli tímabundið ekki búa hjá, taki við fullri umsjá og barn búi þá tímabundið alfarið hjá því foreldri. Sú regla sem kemur fram í barnalögum um það að barn skuli alltaf eiga lögheimili hjá öðru foreldrinu gefur alls ekki alltaf rétta mynd af raunverulegri búsetu og hógum barns og foreldra.

Jafnréttisstofa telur nauðsynlegt að staðan í þessum tilvikum sé skýrð og leggur til að bætt verði við ákvæðið reglu um þau tilvik þegar barn í raun býr hjá báðum foreldrum þar sem tekið væri af skarið um dvalarstað barns og umsjá í tilvikum sem gætu fallið undir ákvæðið.

Virðingarfyllt
f.h. Jafnréttisstofu

Ingibjörg Eljasdóttir lögfræðingur